

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EUK, j.nr. 400.A.5-0-0
Den 2. april 2014

Rådsmøde (udenrigsanliggender inkl. forsvar - udenrigsdelen) den 14.-15. april 2014

SAMLENOTAT

1. Østlige Partnerskab /Ukraine	2
2. Bosnien-Hercegovina	4
3. Sydlige naboer – Syrien.....	6

1. Østlige Partnerskab /Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Det forventes, at drøftelsen vil have fokus på den alvorlige situation i Ukraine. Drøftelsen ventes at tage bestik af situationen siden det seneste udenrigsministermøde den 17. marts samt Det Europæiske Råd den 20.-21. marts. Udenrigsministrene ventes blandt andet at gøre status for opfølgningen på konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 20-21. marts, herunder både ift. EU's reaktioner i forhold til Ruslands problematiske fremfærd samt beslutningerne om at støtte den ukrainske regerings ambitiøse reformdagsorden. Endelig ventes drøftelsen at berøre den politiske situation i Ukraine hen imod præsidentvalget berammet til den 25. maj 2014.

2. Baggrund

Situationen i Ukraine er fortsat spændt efter Ruslands annektering af Krim og den russiske mobilisering langs Ukraines østlige grænse. På udenrigsministermødet den 17. marts og Det Europæiske Råd den 20.-21. marts blev der taget beslutning om en række konkrete tiltag fra EU's side som reaktion på den såkaldte folkeafstemning på Krim den 16. marts, Ruslands annektering af Krim, og på den generelle russiske modvilje mod at indlede forhandlinger med Ukraine om en fredelig løsning. Fra EU's side er der sket kraftig fordømmelse af såvel folkeafstemningen på Krim den 16. marts som Ruslands ulovlige annektering af Krim. På Det Europæiske Råd den 20.-21. marts besluttede stats- og regeringscheferne at udvide listen over personer ramt af målrettede sanktioner (indrejseforbud og indfrysning af aktiver), ligesom det blev besluttet at aflyse EU-Rusland topmødet i Sochi i juni måned og suspendere forhandlingerne om russisk indtræden i OECD og Det Internationale Energiagentur (IEA). Endelig blev EU-Kommissionen anmodet om at iværksætte forberedelser af mulige bredere økonomiske sanktioner mod Rusland, hvis der fra russisk side tages yderligere skridt til at destabilisere situationen i Ukraine. Siden topmødet er der i OSCE's permanente råd opnået enighed om udsendelse af en observatørmmission til Ukraine bestående af 500 observatører til ni regioner i Ukraine.

På Det Europæiske Råd den 20.-21. marts blev de politiske dele af associeringsaftalen med Ukraine undertegnet. Det blev samtidig hilst velkomment, at EU indfører toldlettelser i forhold til Ukraine, som kan træde i kraft indtil frihandelsaftalen ventes underskrevet inden den 1. november 2014. Den ukrainske regering er af EU blevet opfordret til at sikre, at præsidentvalget den 25. maj bliver frit og fair, ligesom det generelt forventes, at den ukrainske regering vil sikre inklusive regeringsstrukturer, beskytte nationale minoriteter, iværksætte forfatningsreform, bekæmpe ekstremisme og undersøge alle menneskerettighedskrænkelser og voldelige handlinger.

Det er fortsat forventningen, at der i nær fremtid kan ske undertegnelse af de associerings- og frihandelsaftaler med Moldova og Georgien, som blev parafetret på Vilnius topmødet i november 2013. På Det Europæiske Råd den 20.-21. marts blev det besluttet at fremskynde undertegnelsen af aftalerne til juni 2014.

3. Formål og indhold

Udenrigsministermødet den 14. april forventes at have hovedfokus på en drøftelse af den aktuelle alvorlige krise i Ukraine og EU's håndtering heraf, herunder i opfølgning på Det Europæiske Råd den 20.-21. marts.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke pt. at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinansierne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Ikke relevant

9. Forhandlingssituationen

Der er i EU-kredsen enighed om stærkt at fordømme krænkelserne af Ukraines suverænitet og territoriale integritet ved den aggressive fremfærd af de russiske væbnede styrker og behovet for russiske skridt til deeskalering af situationen, samt opfordring til en fredelig politisk løsning. Der er også enighed om at relevante internationale organisationer skal engageres i en løsning. I den forbindelse er det positivt, at der i OSCE er opnået enighed om en international observatørmission.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side følges udviklingen i Ukraine tæt. Fra dansk side lægges vægt på fastholde presset på Rusland. Samtidig skal det sikres, at EU ikke bidrager til eskalering af konflikten, der kan svække muligheden for en forhandlet politisk løsning på konflikten. Danmark har aktivt arbejdet for etablering af en international observatørmission under OSCE.

Fremadrettet er det vigtigt at sikre stabilitet og Ukraines nationale enhed gennem en inklusiv politisk proces. Det vil være et vigtigt signal til de mange etniske russere i det østlige og sydlige Ukraine. Tilliden i befolkningen til myndighederne og retsvæsnen skal genoprettes gennem nødvendige reformer. EU skal i samarbejde med internationale partnere bidrage til at stabilisere Ukraines økonomi.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Det Østlige Partnerskab/Ukraine er senest forelagt Folketingets Europaudvalg den 14. marts 2014 til orientering.

2. Bosnien-Hercegovina

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet (FAC) ventes at drøfte situationen i Bosnien-Hercegovina på baggrund af den seneste tids sociale protester i landet samt den høje repræsentants besøg i Sarajevo den 12. marts. De aktuelle EU-overvejelser går i retningen af en bredere tilgang, der tager bestik af den politiske kontekst for de sociale protester, herunder særligt de socio-økonomiske problemstillinger, der gør sig gældende i landet. Der forventes vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Siden den 4. februar d.å. har der fundet demonstrationer/sociale protester sted i mere end 20 byer i Bosnien-Hercegovina. Den oprindelige baggrund for protesterne synes at være afskedigelser i forbindelse med virksomhedslukninger samt en generel forværring af de sociale og økonomiske vilkår i landet. Demonstrationerne har overvejende været fredelige og det ser umiddelbart ud til, at protesterne ikke er etnisk motiverede, men alene rettet mod det brede politiske lederskab, omfattende både bosniakker, serbere og kroater. Demonstrationerne er i dag stort set ophørt.

EU og Bosnien-Hercegovina underskrev i 2008 en stabiliserings- og associeringsaftale, som vil systematisere dialogen om påkrævede reformer inden for bl.a. økonomi, retsvæsen og korrupsionsbekæmpelse. Aftalen er imidlertid endnu ikke trådt i kraft, idet EU hidtil har stillet krav om, at det bosniske politiske lederskab forinden enes om at gøre en troværdig indsats for at bringe landets forfatning i overensstemmelse med den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det vil sige efterlevelse af den såkaldte "Sejdic-Finci-afgørelse", som fastslår, at alle etniske minoriteter (og ikke kun serbere, kroater og bosniakker) skal kunne vælges til politiske embeder. Afgørelsen fordrer en række ændringer i Bosnien-Hercegovinas forfatning, som det bosniske politiske lederskab ikke har vist vilje til at gennemføre. Forfatningen, som den tager sig ud i dag, anses i stigende grad som en hæmsko for landets statsopbygningsprojekt, særligt grundet den etniske og geografiske fragmentering af landet i en række mere eller mindre autonome enheder med begrænset intern sammenhængskraft.

Udvidelseskommisær Füle og EU's særlige repræsentant, danskeren Peter Sørensen, har siden foråret 2013 søgt at facilitere en løsning på Sejdic-Finci-spørgsmålet mellem de politiske ledere via den såkaldte højniveaudialog. Dette har dog ikke medført de ønskede resultater og Füle meddelte den 20. februar EU's høje repræsentant, Catherine Ashton, at dialogen under hans ledelse nu er ophørt. Füle har i stedet foreslået, at man fra EU's side koncentrerer sig om tre fokusområder, der skal sikre fremdrift i Bosnien-Hercegovinas EU-spor, nemlig 1) fokus på god økonomisk regeringsførelse, 2) fokus på retsstatsprincipper og anti-korruption og 3) fokus på programmering og implementering af den del af EU's førtiltrædelsesstøtte, der allerede er bevilliget, men endnu ikke givet tilsagn for (p.t. omkring 150 mio. euro). Samtidig har Peter Sørensen lanceret en såkaldt Compact for Growth, der stiller skarpt på en række konkrete initiativer, hvis fælles mål det er, at skabe de nødvendige rammer for bæredygtig og inklusiv økonomisk udvikling, herunder via et forbedret erhvervs- og investeringsklima i landet.

3. Formål og indhold

Forventningen er, at Rådet vil drøfte situationen i Bosnien-Hercegovina med fokus på de socio-økonomiske problemstillinger, der bl.a. har ført til den seneste tids sociale protester i landet. Drøftelsen forventes at munde ud i vedtagelsen af rådskonklusioner, der anbefaler anlæggelsen af en bredere tilgang til Bosnien-Hercegovina, herunder via de af Füle og Peter Sørensen præsenterede bestræbelser på at skabe fornyet fremdrift i landets EU-spor.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være generel enighed om anlæggelsen af en bredere tilgang til den manglende fremdrift i Bosnien-Hercegovinas EU-spor, herunder via en adressering af de socio-økonomiske problemstillinger, der bl.a. menes at ligge til grund for den seneste tids folkelige protester i landet. I den forbindelse forventes der at være bred opbakning til Füles tre fokusområder og Peter Sørensens Compact for Growth.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker op om Bosnien-Hercegovinas EU-perspektiv og finder, at en bredere tilgang til fornyet fremdrift i landets EU-spor kan støttes, herunder via Füles tre fokusområder og Peter Sørensens Compact for Growth. Regeringen finder, at EU bør gøre sig sine forberedelser ordentligt fsva., hvilke mål og krav man vil sigte efter i en ændret tilgang.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 14. marts 2014.

3. Sydlige naboer – Syrien

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret dokument

1. Resumé

Rådet vil diskutere udviklingen i relation til Syrien, herunder manglen på fremdrift i det politiske spor og den humanitære situation set i lyset af FN's sikkerhedsråds resolution 2139. OPCW og FN's arbejde med at indsamle og destruere Syriens kemiske våbenarsenal vil også kunne blive drøftet.

2. Baggrund

Konflikten i Syrien gik den 15. marts 2014 ind i sit fjerde år, og der er ingen tegn på en snarlig afslutning. Situationen på jorden bliver stadig mere fastlåst og ingen af parterne er i stand til at afgøre konflikten militært. Overordnet har den militære dynamik siden midten af 2013 ændret sig til regimets fordel, og oprørsgrupperne har mistet det momentum de havde i konflikstens første to år. Det anslås, at mere end 146.000 mennesker er døde siden konflikten brød ud i marts 2011.

Bestræbelserne på at finde en bæredygtig politisk løsning gennem Geneve II-fredsforhandlingerne har endnu ikke båret frugt, og der er således ikke tegn på bevægelse i det politiske spor. FN og Lakhdar Brahimi fortsætter bestræbelserne på at videreføre forhandlingerne om en politisk løsning. Chancerne for succes på den korte bane er dog små.

FN's generalsekretær, Ban Ki-Moon har i marts 2014 beskrevet situationen i Syrien som dette århundredes største humanitære og freds- og sikkerhedsmæssige krise. 6.5 millioner syrere er internt fordrevne og 2,6 mio. syrere er flygtet ud af landet, langt størsteparten til nabolandene. FN's sikkerhedsrådsresolution 2139 om den humanitære situation, der blev vedtaget den 22. februar 2014, stiller bl.a. krav om forbedret humanitær adgang (herunder "cross border"), stop for belejring af byområder, ophør af systematiske angreb på civile samt indstilling af beskydninger og luftbombardementer, herunder med tøndebomber. Overordnet set er fremskridt i den humanitære adgang i Syrien siden vedtagelse af resolutionen dog yderst begrænset. Selvom antallet af folk i belejrede områder er reduceret en smule, og det syriske styre har tilladt en FN-konvoj med 79 lastbiler at levere nødhjælp over grænsen i det nordøstlige Syrien, fortsætter styret med sin obstruerende taktik. Humanitære organisationer kan fortsat ikke levere hjælp til de nødlidende i tilstrækkeligt omfang.

OPCW og FN's arbejde med at indsamle og destruere Syriens kemiske våben fortsætter med et betydeligt dansk bidrag. Der er fortsat tale om forsinkelser i udskibningen af kemiske stoffer fra Syrien, men på det seneste er der kommet et øget momentum i udskibningen. Fra flere lande, herunder Danmark, presses der på for at undgå yderligere forsinkelser.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte udviklingen i Syrien, herunder den manglende fremdrift i det politiske spor og den humanitære situation set i kølvandet på FN's sikkerhedsråds resolution 2139. Derudover vil man muligvis diskutere OPCW og FN's arbejde med at indsamle og destruere Syriens kemiske våben.

4. Europa-Parlamentets udtalelser Europa-Parlamentet skal ikke høres

5. Nærhedsprincippet
Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret
Ikke relevant.

7. Konsekvenser
Drøftelsen af Syrien forventes ikke at have statsfinansielle eller administrative konsekvenser.

8. Høring
Ikke relevant

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

I forhold til Syrien forventes det, at der i EU-kredsen vil blive udtrykt støtte til de fortsatte bestræbelser på at nå en politisk løsning, herunder vil man diskutere hvad man kan gøre for at lægge yderligere pres på regimet for oprigtigt at engagere sig i forhandlingerne, eventuelt også hvordan regionale nøgleaktører kan bidrage til dette. Det forventes, at den mangelfulde implementering af Sikkerhedsrådsresolution 2139 vil blive drøftet, herunder hvordan EU kan bidrage til implementeringen af den. Endelig forventes fortsat opbakning til missionen, der skal fjerne det syriske regimes kemiske våben.

10. Regeringens generelle holdning

Danmark deltog i Geneve II-konferencen d. 22. januar, og bakker op om en politisk løsning baseret på Geneve-kommunikéet. Fra dansk side ser man positivt på en eventuel tredje forhandlingsrunde mellem oppositionskoalitionen og regimet. Der er kun en politisk løsning på konflikten. Danmark betragter med skepsis regimets kritisable tilgang til forhandlingerne, eksempelvis illustreret ved de optrappede angreb på byområder. I forhold til den humanitære situation hilser Danmark Sikkerhedsrådets resolution 2139 velkommen. Danmark arbejder vedholdende for forbedret humanitær adgang, herunder også på tværs af kamplinjer og grænser. Siden konflikten start har Danmark givet tilsagn om mere end 680 mio. kr. til den humanitære indsats i Syrien og nabolandene (opdatering fra HCP inden oversendelse). Danmark støtter desuden arbejdet med at fjerne og destruere Syriens kemiske våben. Dels med 4 mio. kr. til finansiering af arbejdet, dels med en fregat og et transportskib til udskibningen af de kemiske våben. Fsva. destruktionsen af Syriens kemiske våben lægger regeringen vægt på at yderligere forsinkelser undgås, og at der sker en fuld implementering af FN og OPCW's beslutninger.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Syrien har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til skriftlig orientering den 14. marts 2014.